

'הוצאות שבת ויום טוב'

לוו עלי ואני פורע

עונג שבת: מצוה על האדם לכבד ולענג את השבת, דכתיב (ישעיהו פרק נח פסוק יג) וְקִרְאתָ לַשַּׁבָּת עֲנֵךְ. לדעת הרמב"ן (ויקרא כג ב) עיקרו מן התורה, שהשבת הוא בכלל מקראי קדש. ופרשו בספרא (אמור יב), דהיינו לקדשו ולכבדו בכסות נקיה, ולענגו באכילה ושמיה. ולדעת החינוך (מצוה רצז) מצות עונג שבת היא רק מדרבנן.

לוו עלי: הגמ' (ביצה דף טו: טז), דורשת את הפסוק (נחמיה פרק ח פסוק י) כִּי הָיְתָה ה' הָיָא מְעֵכֶם, אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, בני, לוו עלי וקדשו קדושת היום, והאמינו בי ואני פורע. מפרש רש"י, חדות ה', השמחה שאתם עושים בשביל הקב"ה, היא מעוזכם לשלם ההלוואות. המהרש"א (יחידושי אגדות ד"ה לוו) מוסיף לפרש את תחילת הפסוק, וְאֶל תִּקְעֶצְבוּ, כלומר אל תדאגו שיחסר לכם פרנסה בחול, כי נאמן הקב"ה לפרוע.

מוסיפין לו: בהמשך הסוגיא בביצה מובא, כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים (גירסת הב"ח על פי הרי"ף והרא"ש 'ועד ראש השנה'), חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יום טוב, והוצאת בניו לתלמוד תורה, שאם פחת פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו.

מסביר רש"י, שנקצב לאדם בתחילת השנה סכום מזונות לכל השנה, ועל האדם להזהר לא להוציא יותר מידי הוצאות, שלא יוסיפו לו למזונותיו יותר ממה שנקצב לו. אבל הוצאות שבת, לא נקצב כמה יקבל, ומהיכן תבואהו, אלא לפי מה שרגיל ממצאיהם לו, לשעה או לאחר שעה.

רש"י מפרש את לשון הגמ' 'אם פחת פוחתין לו', כלומר 'ממצאיהם לו שכן מועט'. **השפת אמת** (ביצה טז ד"ה ברש"י), מביא את רש"י, ומוסיף לפרש בדרך אפשר, שהכוונה פוחתין ממש, שאם אדם ממעט בכבוד שבת ויו"ט, הוצאות השבת יורדות לו מהסכום של הקצבה השנתית שנקבע עבורו בראש השנה, וזהו 'פוחתין', שמפסיד ממה שנקצב לו. ואם מוסיף מוסיפים לו, הכוונה, שהוצאות השבת יתווספו לקצבה השנתית [אפשר

משיב כהלכה

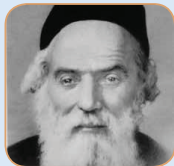

במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, התשובות הנכתבות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב, כל מי ששולח תשובה מובחרת על השאלה נכנס להגרלה! (ההגרלה על דעת רבני המכון)

הפרס שבועי: סט חפץ חיים ג' כרכים עם ביאור 'ארחות חיים' נדבת המחבר הגאון רבי יהודה דוב רוטנר שליט"א

שאלה: בבירור על שידוכים, האם צריך לגלות את החסרונות שיש למדובר, או לא, והאם יש הבדל בין סוגי החסרונות?

מצד אחד, אין אדם מושלם בעולם, וכמו שיש חסרונות לצד א' יש גם חסרונות לצד ב'. ואם יגלה ויורידו את

ההצעה, מקלקל שידוך בידיים.

מצד שני, כיון שהבירור הוא לתועלת, חובה עליו לגלות את כל האמת ששואלים, והם יחליטו האם מסכימים לחסרון, מקורות: חפץ חיים ציורים,

ציור שני ואילך.

תשובות ניתן להעביר עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד) באחת האפשרויות הבאות:

- בקו 'הילכתא' טלפון 052-5377085 שולוח 4
- בעמדות 'נדריים פלוס' ו'קהילות', קופת 'עומק הפשט'
- בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'עומק הפשט'
- במקס מספר 1532-6507823
- במייל 5047867@gmail.com

שם הזוכה בהגרלת גיליון 218 על סך 100 ₪
האברך החשוב הרב יעקב ישראל אומן שליט"א
כולל 'שמחת התורה' מודיעין עילית

המדור השבוע נודב על ידי
הגאון רבי יהודה דוב רוטנר שליט"א בעל מחבר
חפץ חיים ג' כרכים עם ביאור 'ארחות חיים'

לזכרון עולם בהיכל ד'

זכות הופעת הגיליון הונצח לעילוי נשמת הגאון החסיד
רבי שלמה זלמן בן רבי אליעזר בלוח זצ"ל
מתלמידי החפץ חיים נלב"ע י"א סיון תשל"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

לתרומות והנצחות
יח"ג עכשיו 02-5377085
שולוח 8

ונחלק **המשנה ברורה** (סימן רמב ס"ק ד, שעה"צ ס"ק טו), בשם **התוספות שבת ופרי מגדים ונתיב חיים ולבושי שרד ומאמר מורכבי**, שמותר רק מגוי, או מישראל בדרך היתר.

3. ג' דרגות בהוצאת שבת

תמצית הדברים מדברי **הטור והשו"ע** (סימן רמב סעיף א סימן רב סעיף ב) **המשנה"ב** (סימן רמב ס"ק א), ו**שער הציון** (ס"ק א ז), ו**ביאור הלכה** (ד"ה ולא). שיש ג' דרגות בהוצאות שבת. (א) אם יש לו אפשרות, ירבה בכבוד שבת בבשר ויין ומגדנות כפי יכולתו.

(ב) אם יש לו סעודות וסכא דהרסנא. ויזרז עצמו להצטמצם קצת, יקנה ג' סעודות וכסא דהרסנא. ויזרז עצמו להצטמצם בימות החול, כדי לכבד את השבת גם יותר ממאכל אחד. ולא ידאג שמאל יחסר לו בימות החול, ויבטח בה' שישלים לו את מה שהוציא לשבת. אך לא יטיל על האחרים הוצאות כיבוד שבתותיו לעגנו כראוי, כיון שיכול להסתפק במעט בימות החול. ורק אם כבר נצרך לבריות, על הצדקה לתת לו ג' סעודות וכסא דהרסנא, ובאדם נכבד הכל לפי כבודו.

(ג) אם השעה דחוקה לו ביותר, שיש לו רק מזון שתי סעודות לשבת, יעשה שבתו חול ולא יצטרך לבריות, שיאכל רק שני סעודות בלי תבשיל, ולא יקח הלוואה כל אין לו משכון ואין לו מהיכן להשיב.

4. תנאי ההבטחה

רק למאמץ: בעל **ההפלאה רבי פינחס הלוי הורוויץ זצ"ל** (בספרו **המקנה** קידושין דף פב. ובספרו **פנים יפות** דברים פרשת ראה פרק טו), מדייק את לשון הגמ' 'לוי עלי והאמינו בי ואני פורע', 'כפי ערך חוזק האמונה כן יהיה מבטחו'. ומיישב בכך את קושיית התוס', ממה שאמרו 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות' והתירו, שאם בטחונו חזק, בוודאי יהיה ד' מבטחו, ובזה אמרו 'לוי עלי ואני פורע', ואם אין בטחונו חזק, בזה אמרו 'עשה שבתך חול'.

וכך אמר **החזו"א זצ"ל** (אמרי יושר שבת סימן יח לדף קח.. מעשה איש חלק ה עמוד ככו), "רק אם מאמין בכך, מתנהגים איתו כן השמים כן". (וכתוב בסוגריים **מה"ר מאיר גריינימן שליט"א** - לא ידעתי קצת אם אמרה בהחלט או שצידד כך.) וכן כתב **בחוט שני** (הלכות שבת חלק א עמוד מז), שההבטחה של 'אני פורע' תלוי בדרגת מידת הביטחון של האדם. והוסף בחוט שני, למרות שכתב **החזו"א** (אמונה ובטחון פרק ב אות א) שמידת הבטחון פירושו שאין מקרה בעולם, והכל מאתו יתברך, ואין פירושו הבטחה שהקב"ה יעשה לו רק טוב. מכל מקום לגבי הוצאות שבת, יש הבטחה מיוחדת שבוודאי יפרע הלוואתו.

וכתב בספר **בן יהוידע** (ביצה דף טז. ד"ה ובזה) שזכות הביטחון פועלת גדולות ונצורות בהשפעת העולמות, ומגיע עד עולם האצילות, 'ובזכות הביטחון ימשך שפע חן ושפע טוב, וזהו (תהלים פרק פד פסוק יב) חן וְנִכְבֹּד יְהוָה, וגם לא יִמְנַע טוב, וכל זה הוא להלכִּים בְּתַמִּים, הם בעלי הביטחון'.

דרך הפלאה למדוד את מידת בטחונו בה', בספר **עינים בהלכה** (הלכות שבת עמוד תכד) מבאיר בשם **החפץ חיים**, שפירש מה שכתב **בשער הציון** (ס"ק יב) 'הכל לפי הענין', באיזה ענין תלוי, ופירש כי הלוואה צריך לתאר לעצמו, אם חבירו שאין לו מהיכן לפרוע, בא ללוות ממנו לצורך שבת, על סמך ההבטחה לוי עלי ואני פורע, אילו היה מלווה לו וסומך על הבטחת חז"ל, יכול גם ללוות לעצמו על סמך הבטחת חז"ל, אבל אם לחבירו לא היה מלווה, גם לעצמו אינו רשאי לקחת הלוואה.

לכבוד שבת: תנאי נוסף שצינו, שייכול לכבד שבת ולא לכבוד עצמו. **בתולדות יעקב יוסף** (פרשת קדושים) פירש

לפרש כוונתו, שאם מוסיף מוכח שהאוכל הוא לכבוד שבת ולכן אינו בכלל כנסת בחשבון של הקצבה השנתית. אבל אם פוחת, נמצא שאינו לכבוד שבת, והרי זה הכוצאות של ימות החול שנכנס בקצבה השבועית.

1. בלי מצרים נחלה

בלי שיעור: עוד מצינו **בגמ'** (שבת דף קיח.), כל המענג את השבת, נותנים לו נחלה בלי מצרים, **שנאמר** (ישעיהו פרק נח פסוק יד) אֲזָ תִתְּעַנְגַּע עַל ה' וְהִרְפַּכְתִּיךָ עַל פְּתֵי אֶרֶץ וְהִאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלָת יַעֲקֹב אֲבִיךָ וגו', וכפי שהגמ' מבארת בהמשך, נחלתו של יעקב, שכתוב בו (בראשית פרק כח פסוק יד) וּפְרָצְתָּ יָמָה וְקָדְמָה וְצִפְנָהּ וְנִגְבָּהּ. ופירש **הבית יוסף** (סימן רמב), שהשכר הוא מידה כנגד מידה, כשם שמפזר מעותיו בלא שיעור לצורך השבת, כך יתנו לו נחלה בלא שיעור.

עוד מצינו **בגמ'** (שבת דף קיט.) במעשה של יוסף מוקיר שבת, שקנה את הדג בערב שבת במחיר יקר ומצא בו מרגלית, ומכר אותה בשלוש עשרה עליות של דינרי זהב, ופגש אותו אליהו הנביא (**תוס'** חולין דף ו. ד"ה אשכחיה) ואמר לו 'מאן דיזיף שבתא פרעיה שבתא' - מי שלוה לכבוד שבת, השבת מחזירה לו, ובהמשך הגמ' שם, בשאר ארצות מתעשרים בשביל שמכבדים את השבת.

וזה לשון **הזרה הקדוש** (ספר פרשת פקודי עמוד רנה.) לגבי הוצאות שבת, 'ההוא בר נש דאכיל ושתי וחדאי, כל מא דאפיק למילי ולמשתה, הוא ילונן לקודשא בריך הוא בהלואה, ואיהו יהיב כליה כפלי כפלים, מכל מה דאפיק בהא' (פירוש: אותו האדם שאוכל ושותה ושמה, כל מה שמצויא לאכול ולשתות. הוא ילונן לקדוש ברוך הוא בהלואה, והוא יתן לו כפלי כפלים מכל מה שהוציא בזה).

ולשון **הפנינים** בזמור 'כל מקדש' שְׁכֹרֵה הִרְבָּה מֵאֵד עַל פִּי פִּקְלוֹ. ובזמור 'מה ידידות' לליל שבת, נַחֲתִי יַעֲקֹב יִרְשׁ, גְּלִי מִצִּרִים נַחֲתִי. ובזמור 'ברוך קל עליו' ליום שבת, וְאֶשְׁרֵי כָל חוֹזֶה (מחכה) לְתַשְׁלוּמֵי כֶּסֶל.

2. תלוי כמה כסף יש לו

למרות שהפסוק פי' בַּיּוֹמָה הָיָה מְעֻכָּם, נאמר לגבי ראש השנה, מבואר **בתוס'** (ביצה דף טו: ד"ה לוי עלי), שהוא הדין לגבי שבת. והקשו על מה שאמרו לוי עלי ואני פורע, מהמבואר **בגמ'** (פסחים דף קיב.) 'עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות'. ותיירו שהגמ' בפסחים מדברת כשאין לו לפרוע, ולכן יעשה שבתו חול כדי שלא יצטרך לבריות.

לדעת **הגהות אשר"י** (ביצה פרק ב סימן ד) ו**המהרש"ל** (ביצה טו:), הפשט בתוס' הוא, שאם יש לו משכון ללווה, ואם אין לו משכון יעשה שבתו חול ולא יקח מן הצדקה. לדעת **הב"ח** (סימן רמב) ו**הגר"א** (הגהות הגר"א על הגמ' והשו"ע סימן רמב) הפשט בתוס', שאם אין לו ממי ללוות יעשה שבתו חול, ואם יש לו ממי ללוות יקח הלוואה.

המשנה"ב (סימן רמב ס"ק ג) פוסק להלכה את שני השיטות, שרק אם השעה דחוקה לו ביותר, שאין לו משכון ואינו יכול להשיג הלוואה בלי משכון, יעשה שבתו חול, אך אם יכול להשיג הלוואה, צריך ללוות שלא לבטל מצות עונג שבת. **השער הציון** (ס"ק יב) הביא **מעטרת זקנים** (סימן רמב ס"ק א), שילווה רק אם משער שיהיה לו במה לפרוע, ואם אין לפרוע על כל נאמן 'עשה שבתך חול', וסיים השער הציון 'ונראה דהכל לפי הענין'.

כתב **המגן אברהם** (סימן רמב ס"ק ב), לזיון ברבית לצורך סעודת שבת. **בשו"ע הרב** (סימן רמב סעיף ט) התיר ריבית דרבנן לצורך סעודת שבת וי"ל, כשאי אפשר לו בלא ריבית.

ההוצאות בדרך מופלאה).

לא למותרות: מובא בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל (שבות) יצחק חלק ו עמוד קפח בהערה). כל המוסיף מוסיפים לו, נאמר רק לצרכי כבוד שבת, ולא למותרות. והורה שהתשלום לגנרטור עבור תאורה ומיזוג אוויר, הוא בכלל צרכי השבת שיש בזה הבטחה שכל המוסיף מוסיפים לו, שאין זה כבוד השבת שיחסר לו בשבת ממה שהוא רגיל בימות החול.

וכן הורה הגר"ל שטיינמן זצ"ל (מוסף שבת קודש תשס"ח חג הסוכות עמוד 9), שלכבוד שבת מספיק לאברך דג ועוף ולא צריך בשר, ואם יש לו כסף יכול לקנות קצת יותר, אבל לא עד 'פרעסין' (זלילה). והוסיף (מאחורי הפרגוד עמוד 79), מה שהבטיחו חז"ל שכר רב למענג את השבת, עיקר הכוונה להדם שמענג לכבוד שבת קודש, ולא לכל מי שדשן ושבע ומתענג לעצמו.

וכתב בפסקי תשובות (סימן רמב ס"ק ז), שאין ללוות או לחזר על הפתחים, רק לצרכים הבסיסים של השבת, אבל לא כדי להרבות במגדנות ועינוגים.

סעודה חשובה: ולדעת הגר"ש שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (הליכות שלמה פסח פרק ט הערה 6) קשה לומר בזה כלל קבוע כמה רשאי לפזר, אולם מצד הסברה נראה שהוא כשיעור שאדם שפרנסתו מצויה, מוציא לסעודה כאשר השמחה במעונו. וכעין זה הורה הגר"ח חיים פנחס שיינברג זצ"ל (דרור יקרא עמוד שעה), שהוא כשיעור שרגיל להוציא בסעודות חשובות, אבל הוצאות בסכומים יקרים לא חוזר. והוסיף שאסור לנסות בזה את ה'.

מה שצריך: והורה הגר"אביגדור בנצנצל שליט"א (ירושלים במעודה עמוד מב), שכל ההוצאות הקשורות לשבת,

הם בכלל ההבטחה, ולא רק המאכלים. והשיב הגר"צ אבא שאול זצ"ל (שו"ת אור לציון חלק ג - הערות פרק כ הערה יא), כאשר מוריד את הסיר מהגז, אין לחוש להפסד ממון מצד בעירת הגז שלא לצורך, שגם זה בכלל הוצאות שבת ויו"ט שאם הוסיף מוסיפים לו.

ובתשובת הגר"מ מאיר ברנדסדופר זצ"ל (שו"ת קנה בושם חלק ג סימן ג), לא רק דבר שמחויב לשבת, אלא גם מה שאינו מחויב כגון הנאת רחיצת גופו בחמין לכבוד שבת הוא בכלל ההבטחה.

אין שיעור: מאידך לדעת הגר"ש שמשון פינקוס זצ"ל (נפש שמשון עמוד רב) אין הגבלה להבטחת 'אם הוסיף מוסיפין לו', ויכול לקנות לכבוד שבת כל מה שיש בחנות בחינם, והיה אומר ביום שיש לעומדים בחנות, שיש לכם הזדמנות חד שבועית לערוך קניות לשבת על חשבוננו של מלך המלכים הקב"ה. והשיב לבנו, שגם מה שקונה לשבת בשפע וברוחב לב, ונשאר לשאר ימות השבוע הוא בכלל ההבטחה.

5. פנינים

נס נסתר: דבר נפלא פירש הבעל שם טוב זיע"א (על התורה פרשת יתרו אות מז), שבאמת צריך להבין, מדוע לא מזמין הקב"ה לעני את הוצאות השבת במזומן לפני שהוא קונה, בכדי שלא יצטרך לקחת הלוואה ולפרוע? והשיב, הרי ידוע שהרכבה שווה רק על דבר שכבר קיים, כמו באסוף שמן של אלישע, ולא על דבר ריקן, ורק בנס מפורסם יכול להיווצר

בדרך רמז, וכיון לדבריו הפני מנחם מגור זיע"א (אוצר מכתבים חלק א מכתב כט), את מאמרו, אם מתכוון לשם שמים "עלי", נאמר הכלל 'לוי' עלי ואני פורע', אבל אם כוונתו להנאתו - "שבת", על זה הכלל, עשה 'שבת' חול.

דרך נפלאה לדעת

אם אכן מתכוון לכבוד שבת, ביאר המגיד מדובנא (אהל יעקב פרשת בהר, מובא בילקוט לקח טוב פרשת בהר) על הפסוק (ויקרא פרק כה) וְכִי יִמְנֹךְ אֶחָיִךְ, ובמדרש (שמות רבה לד ב) הדא הוא דכתיב (משלי פרק יט) מְלִיכָה ה' חוֹנֵן דָּל. ההוכחה שאדם מכבד את השבת ולא את עצמו, במה שדואג גם לאחיו האביון שיהיה לו אוכל לשבת. ומתי הוא מלוה לד' (כביכול), כאשר הוא חונן דל, שאז הניתנה הוא לכבוד השם. והאריך שם לפרש ענין זה בדרך משל.

על פי משל זה, הורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א (מאחורי הפרגוד עמוד 79), שאם מענג את עצמו בשבת לכבוד עצמו, ולא לכבוד השבת, אינו בכלל ההבטחה. והשיב לשואל (חיים של פרנסה עמוד קצא), שאם מכוון באמת רק לכבוד שבת, הקב"ה יפרע לו.

כעין יסוד זה מצינו ברמב"ם (הלכות יום טוב פרק ו הלכה יח), שאם אוכל ושותה הוא ובני ביתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים, אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כרסו.

לפי ממונו: לשון רש"י (ביצה טז. ד"ה חוץ) 'לפי מה שרגיל ממציאים לו'. לשון הרמב"ם (הלכות שבת פרק ל הלכה ז) 'הכל לפי ממונו של אדם' וכל המרבה... הרי זה משוב, לשון השו"ע (סימן רנ סיף ב) ירבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכלתו, לשון השער הציון (סימן רמב ס"ק יב) 'ונראה דהכל לפי הענין'.

גדר הדברים, מבאר בחוט שני (הלכות שבת חלק א עמוד מה), בכל ההוצאות אסור לאדם ללוות כשאינו יודע מהיכן יפרע, דכתיב (תהלים פרק לו פסוק כא) לֹאֶךְ רָשָׁע וְלֹא יִשְׁלֹם, ועליו לחשב לטווח ארוך כמה הוצאות והכנסות יש לו, וכמה יכול להוציא עכשיו, ולא יוציא יותר ממה שנקצב לו מן השמים, שלא יוסיפו לו עוד, ואם יוציא יותר מזה, יבוא לידי גזל וחמס.

אבל בהוצאות שבת, רשאי להוציא כפי יכולתו ולפי ממונו שיש לו עכשיו, ואינו צריך להתחשב עם מה שייצטרך אחר כך לזמן ארוך, וכן מותר להוציא לכבוד שבת אפילו יותר מחומש, כמבואר באשל אברהם (בוטשאטש, סימן רמב), שבהוצאות שבת לא נאמר הכלל 'המבזבז אל יבזבז יותר מחומש' (כתובות דף ג). אבל לא ילך בדרך גזמא, אם אין לו כסף, לא ללוה סכומים גדולים לעשות את סעודות השבת כסעודת שלמה בשעתו.

הוסיף שאם יכול לטרוח ולקנות צרכי השבת, בחנות זולה מרוחקת, והטרחו ללכת לחנות הרחוקה תפריע לו בהכנות לשבת, מותר לקנות בסמוך לביתו ביוקר, והוא בכלל הוצאות שבת.

(כשאין לו כסף, ולווה על סמך ההבטחה לו עלי ואני פורע, יש תנאי לא להפריז, אבל כשיש לו כסף, מצוה לענג את השבת ללא שיעור, כדברי הבית יוסף לעיל, שהמפזר מעותיו לכבוד שבת ללא שיעור, זוכה לנחלה בלי שיעור. וכן שמעתי מיהודים חביבים שמספרים על עצמם, שקונים בשפע גדול לכבוד שבת המלכה, בלי קשר למצב הכלכלי שלהם, כדברי חז"ל שהוצאות שבת ויו"ט לא נכנס לחשבון, ורואים בחוש איך שהקב"ה ממזין להם פיערונ

עדכוני הלכה

איש חסיד היה...

דבר נפלא שח' הג"ר מנשה ישראל רייזמאן שליט"א (שיעור בפרשת השבוע אידש יום שני פרשת בחוקותי) בשם הגה"ק רבי חיים מאיר יחיאל אדמו"ר ממגליצא זיע"א, במעשה של איש חסיד היה הנאמר בזמור למוצאי שבת בפשוטו מזכירים את המעשה במוצאי שבת, מפני שמזכיר בו אליהו הנביא. אך הוא פירש, שהחסיד לא היה לו אוכל לכבוד שבת, ואף לא נשאר ברשותו חפץ למשכן, כי אם בגדי החול, ומשכן אותם כמו שאמרו חז"ל 'לוי עליו ואני פורע', כאשר יש מה למשכן. במוצאי שבת, לא היה לו בגד ללבוש למחר, מפני שבגדי החול היו ממושכנים, לאין בדי' לפורע. אפילו שנה פריטה, לקבל את גדיו. ולכן אשתו שאלה עברו בגדים, מהרה ושאלה משכנים, מלבושים נאים מתקנים, וביקש רבונו של עולם יזכר ק"ע. אתמול אשר דברת, מה שאמרו חז"ל 'לוי עליו ואני פורע', והגיע אליהו הנביא ובנה את הבנין כדי לפרוע את הוצאות השבת ולכן מספרים זאת במוצאי שבת, להודיע לכל אלו שלוו לכבוד שבת, לא לדאוג, כי הקב"ה ישלח להם צרכיהם ברווח. עוד הביא בשם הגה"ק אדמו"ר מצאנז זיע"א שהבנין שבנה אליהו עדיין עומד בהמבורג, ואפשר לראותו.

יש מאין, והנה עני שביתו ריקן, ואין לו אפילו כסא דהרסנא שתחול עליו הברכה, אילו היה מקבל מן השמים צרכי שבת בלי הלואה ופרעון, הוא בכלל נס גלוי, ומצינו תנאים ואמוראים שלא רצו ליהנות מנס מפורסם. לכן נותן הקב"ה בדרך הלואה ופרעון, כדי שהנס יהיה 'נס נסתר' ולא יחשב 'הנאה ממעשה ניסים'.

דבר נורא כתוב בתיקוני זוהר (תקונא תשס"ד דף לח), ביום השבת נפתחים השערים, ומשפיע נשמה יתירה על האדם, ואדם שמוסיף בכבוד השבת מוסיפים לו נשמה יתירה, וכל הגורע גורעים לו את הנשמה יתירה, ונשאר עני, ואם הוא חכם מסתלק ממנו חכמתו, ואם הוא עשיר מסתלק ממנו ממון, ונשאר עני יבש. וכתב בבאיור הגר"א (שם) מה שאמרו חז"ל כל מזונותיו של אדם קצובין, כל המוסיף מוסיפין לו, וכל הפוחת פוחתין לו, מתייחס למזונות הנשמה, שבשבת מתווסף השגה באדם כידוע, וגם כפשוטו שאם הוא עשיר ואינו מכבד את השבת מתרושש ונעשה עני. הרי לנו מדבריו, שהמאמר כל מזונותיו קצובין, ואם מוסיף מוסיפין, ואם גורע גורעים לו, מתייחס גם על רוחניות וגם על הגשמיות.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

כבוד ועונג שבת: מצוה על האדם לכבד ולענג את השבת כפי יכולתו, וזוכה לנחלה בלי מצרים ויתברך בכפלי כפלים. **שיעור:** בכל ההוצאות לא יוציא יותר ממה שיש לו, שלא יחרוג ממה שקצבו לו מן השמים. אבל הוצאות שבת ויו"ט לא נכנס לחשבון, אם פחת פוחתים לו, ואם הוסיף מוסיפים לו. אם יכול להשיג הלואה, ילוה והקב"ה יפרע, ולדעת העטרת זקנים לא ילוה אם לו מהיכן לפרוע, ומכריע השעה 'צ' והכל לפי הענין.

תנאי ההבטחה: ההבטחה הוא, רק למאמין ובוטח בד'. ורק אם מכוון לכבוד שבת, ולפי מה שרגיל ממצאיים לו, ולא יפריז בדרך גזמא.

כפי יכלתו: ג' דרגות במצות עונג שבת. דרגה א' - אם יש לו כסף יקנה לכבוד שבת כפי יכלתו. וכל המרבה הרי זה משובח.

ג' סעודות וכסא דהרסנא: דרגה ב' - יש לו ממון קצת, יקנה ג' סעודות וכסא דהרסנא, ויבטח בה שישב לו את ההוצאות. ויצטמצם בימות החול, לכבד את השבת גם יותר ממאכל אחד. ולא יטול מן הצדקה, ורק אם בלאו הכי נוטל מן הצדקה, יתנו לו ג' סעודות וכסא דהרסנא, ובאדם נכבד לפי כבודו.

שבתו חול: דרגה ג' - אם השעה דחוקה לו ביתו, ואין לו משכון ואינו יכול להשיג הלואה בלי משכון, יעשה שבתו חול ולא יצטרך לבריות שלא יקח מן הצדקה.

נושא הגליון הבא:

'לשון הרע' בשידוכים....

הגליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"נ, לרפ"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס'

'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא
לדעת לחיות מהלכה

גליון שבועי
שיעורים וימי עיון
מוקד למענה הלכתי
בירורי הלכה אקטואליים
קו הילכתא
חוברות הדרכה

מוקד הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי

קו הילכתא

02-5377-085

5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגדרות, ועוד...